

הַיִּצָּר הָרַע דּוֹמָה כְּמוֹ מִי שֶׁהוֹלֵךְ וְרָץ בֵּין בְּנֵי-אָדָם, וְיָדוּ סְגוּרָה וְאֵין אָדָם יוֹדֵעַ מַה בְּתוֹכָהּ. וְהוּא מְרַמֶּה בְּנֵי-אָדָם וְשׂוֹאֵל לְכָל אֶחָד, מָה אָנִי אוֹחֵז. וְלְכָל אֶחָד נִדְמָה כְּאִלוֹ הוּא אוֹחֵז מַה שֶׁהוּא מְתַאֲנֶה. וְעַל-כֵּן הַכֹּל רָצִים אַחֲרָיו כִּי כָל אֶחָד סוֹבֵר שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַה שֶׁהוּא חֲפִץ. וְאַחֲר־כֵּן הוּא פּוֹתַח אֶת יָדוֹ וְאֵין בָּהּ כְּלוּם. כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ הַיִּצָּר הָרַע שֶׁהוּא מְרַמֶּה כָּל הָעוֹלָם וְהַכֹּל רָצִים אַחֲרָיו וּמְרַמֶּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד עַד שֶׁנִּדְמָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּאִלוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ מַה שֶׁהוּא חֲפִץ כָּל אֶחָד כְּפִי שְׁטוּתוֹ וְתַאֲנוּתוֹ. וְאַחֲר־כֵּן בְּסוּף הוּא פּוֹתַח אֶת יָדוֹ וְאֵין בָּהּ כְּלוּם כִּי אֵין מִי שֶׁיִּמְלֵא תַאֲנוּתוֹ אֶצְלוֹ.

גַּם נִדְמוּ כָּל הַתַּאֲנוּת שֶׁל הָעוֹלָם כְּמוֹ עַמּוּדֵי אוֹר הַנִּכְנָסִין בַּבַּיִת מִן אוֹר הַחֲמָה כַּנִּרְאָה בְּחוּשׁ שֶׁהֵם נִדְמִין לְעַמּוּדִים מִחֲמַת הַזְּרִיחָה שֶׁל הַחֲמָה. וּכְאִלוֹ רוֹצִים לְתַפֵּס אוֹתָן הָעַמּוּדֵי אוֹר שֶׁתּוֹפְסִים וְחוֹטְפִים וְאֵין בְּתוֹךְ הַיָּד כְּלוּם, כֵּן הֵם כָּל הַתַּאֲנוּת שֶׁל עוֹלָם

הִנֵּה:

(1) מגילת קהלת פרק ד פסוק יג

(יג) טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד:

(2) רש"י (שם)

ממלך זקן וכסיל - יצה"ר שהוא שליט על כל האיברים זקן שמשעה שנוולד הוולד הוא נתון בו שנאמר (בראשית ד) לפתח חטאת רובץ. וכסיל - שמתעזה בדרך רעה כך נדרש במדרש.

(3) תלמוד בבלי מסכת שבת דף עה עמוד א

והשוחט: שוחט משום מאי חייב רב אמר משום צובע ושמואל אמר משום נטילת נשמה. משום צובע אין משום נטילת נשמה לא אימא אף משום צובע.

(4) תוס' (שם)

שוחט משום מאי מחייב - לאו אשוחט דמתניתין קאי דההוא פשיטא דלא הוי אלא משום נטילת נשמה דצובע תנן בהדיא במתני' אלא אשוחט דעלמא קאי:

(5) כתר שם טוב (חלק א', אות #עח)

ושמעתי ממורי פי' הש"ס השוחט דעלמא חייב משום צובע, וחד אמר משום נטילת נשמה ופריך משום צובע כו' אלא אף משום נטילת נשמה כו'. כי היצה"ר נידון לע"ל, וקשה הא לכך נברא, וצ"ל שעושה עצמו ליצה"ט כו'. ובזה יובן השוחט דעלמא חייב, וקשה הא לכך נברא, ומשני משום צובע, שהוא צובע בדמות יצ"ט, ועי"ז נוטל נשמה. ופריך כו', ומשני אף נטילת נשמה ודפח"ת.

(6) מסילת ישרים (פרק ט"ו- בדרכי קנין הפרישות)

הנה הדרך המוכרח לקנות את הפרישות הוא: שיסתכל האדם בגריעות תענוגות העולם הזה ופחיתות מצד עצמו, והרעות הגדולות שקרובות להולד מהם. כי הנה מה שמטה הטבע אל התענוגות האלה עד שיצטרך כל כך כח ותחבולות להפרישו מהם הוא פיתוי העינים הנפתים במראה הדברים אשר הוא טוב וערב לכאורה, הוא הפיתוי שגרם לחטא הראשון שיעשה, כעדות הכתוב (בראשית ג): ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים וגו' ותקח מפריו ותאכל, אבל כשיתברר אל האדם היות הטוב ההוא כוזב לגמרי מדומה ובלי שום התמדה נכונה, והרע בו אמיתי או קרוב להולד ממנו באמת, ודאי שימאס בו ולא ירצהו כלל, על כן זהו כל הלימוד שצריך שילמד האדם את שכלו להכיר בחולשת התענוגים האלה ושקדם עד שמאליו ימאס בם ולא יקשה בעיניו לשלחם מאתו:

הנה תענוג המאכל הוא היותר מוחש ומורגש, היש דבר אבד ונפסד יותר ממנו? שהרי אין שיעורו אלא כשיעור בית הבליעה, כיון שיצא ממנה וירד בבני המעים אבד זכרו ונשכח כאילו לא היה, וכך יהיה שבע אם אכל ברבורים אבוסים כמו אם אכל לחם קיבר אם אכל ממנו כדי שביעה, כל שכן אם ישים אל לבו החלאים הרבים שיכולים לבוא עליו מחמת אכילתו, ולפחות הכובד שמגיעהו אחר האכילה והעשנים המהבילים את שכלו. הנה על כל אלה ודאי שלא יחפוץ אדם בדבר הזה, כיון שטובתו אינה טובה ורעתו רעה:

(7) גשר החיים (חלק ג', פרק ב' הערה ב')

האדם אוכל ושותה במשך כל שנה לא פחות מן אלף ק"ג, ז"א טון אחד. במשך מאה שנה (אם חיו יחי' ויאכל וישתה בכל שנותיו) לא פחות ממאה אלף ק"ג, ז"א לא פחות ממאה טון. ומשקלו לאחרונה במיתתו למרבה עשירית טון. הוציא הוצאות על אכילתו ושתיתו בשנותיו הללו לא פחות מ-50 אלף דאללאר. ומה שויו לאחרונה, לא כלום. אילו גם הפרידו גויתו לחמרי. הברזל, הסיד, יוד, ברום, אשלג, הי' שוים 50-60 סנט, והוצאת ההפרדה (האנאליז) היתה עולה יותר. הרי שאפילו אם הי' מותר בהנאה לא הי' שוה כלום. ומה נשאר לו מכל אכילתו ושתיתו?

(8) ספר ויקרא פרק יא פסוקים מו-מו

(מו) זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ :
(מו) להבדיל בין הטמא ובין הטהר ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל :

(9) שיחות ומאמרי קודש: פרשת שמיני שנת תשל"ג (מאת ר' משה יהושע היגר מויזנץ זצ"ל)

בישולחן השני הזכיר אדמו"ר שליט"א את קושיית בעל ה"צמח צדיק" זי"ע עה"פ "להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (יא, מז): מכיון שהקדים טמא לטהור, היה לו גם להקדים "ובין החיה אשר לא תאכל" ואח"כ "ובין החיה הנאכלת", עיי"ש בתירומו. ואדמו"ר שליט"א תירץ: "החיה הנאכלת", רומז לקניני העוה"ז הנאכלים, "כלים" ונפסדים, מי ש"חיי" (שואב חיותו) מענינים גשמיים, הוא בבחינת טמא. לעומת זאת, מי שהוא בבחינת "חיה אשר לא תאכל", ששואב את חיותו מדברים שאינם כלים ונפסדים, דהיינו קניני העוה"ב הנצחיים, הוא הראוי לכנוי טהור.

(10) צדקת הצידק (אות רח)

רח עיקר מלחמת האדם עם יצרו הוא בדמיונות והרהורים שבלב ומוח ועל זה אמרו בתיקונים (סוף תיקון י"ג וריש תיקון כ"א) מאן דנצח בקרבא יהבין ליה ברתא דמלכא דא צלותא. שהתפילה הוא הכרת הנוכח וכעומד לפני המלך כמו שאמרו בעירובין (ס"ד). והיינו עמידת הלב והמוח. דהשם יתברך יראה ללבב ואם חס ושלום יארע לו איזה מחשבה זרה והרהור חיצוני הרי אינו עומד באותו רגע לפניו ית'. והמנצח ליצרו לצאת מן הדמיון ומחשבת חוץ יהבין ליה וכו' שיהיה השם יתברך נוכח עיניו בעת התפילה וזהו סמיכת גאולה לתפילה דגאולת מצרים היינו יציאה מדמיון כנוצר לעיל:

(11) אור אלימלך (ערך 'אדם הראשון')

שמעתי שהרבי ר' זושא שאל את אחיו הרבי ר' אלימלך ז"ל בזה"ל: אחי יקירי, הלא כתוב בסה"ק אשר כל הנשמות נכללו באדם הראשון, ומסתמא גם אנחנו היינו גם כן אז בעת שאכל מעץ הדעת, ומדוע לא מנענו אותו מלאכול. השיב לו הר"ר אלימלך ז"ל: אחי, הלא הוכרחנו להניח אותו לאכול, כי אם לאו, היה נשאר אצלו השקר מהנחש אשר הסית אותם—ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים יודעי טוב ורע, ותוכלו לברוא עולמות. לזאת היה מוכרח לאכול, לראות שאף עפ"י שאכל הוא רק אדם ולא יותר.